

Egenkontroll för yrkesmässig hygienisk behandling med risk för blodsmitta

- Fotvård, piercing, tatuering m.m.

Vad är egenkontroll?

Alla som driver en verksamhet som är anmälningsskyldig enligt miljölagstiftningen omfattas av förordningen (SFS 1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll. Det innebär att du är skyldig att ha en dokumenterad egenkontroll. I egenkontrollen skriver du ner vilka rutiner du har och hur du arbetar för att förebygga miljö- och hälsorisker. Syfte med egenkontrollen är att du ska ha ett verktyg för att skydda människors hälsa och miljön på bästa sätt.

Lagstiftningens krav på egenkontrollens omfattning beror på vilken typ av verksamhet du har, dess storlek och vilka risker som finns med verksamheten. Det måste finnas en tydlig ansvarsfördelning om det finns andra än du själv som är ansvariga för vissa rutiner. Exempelvis kanske det finns en fastighetsägare som är ansvarig för ventilationskontroller.

Rutinerna i egenkontrollen ska ge dig svar på:

- Vad ska jag göra?
- När ska jag göra det?
- Hur ska jag göra det?
- Finns det några rutiner som någon annan ansvarar för?
- Vilka risker finns och hur förebygger jag dem?

Vad ska egenkontrollen innehålla?

Lokalen

Dokumentera vilka rutiner du har för underhåll och kontroll av lokalen. T.ex. hur du arbetar för att upptäcka fukt- och mögelskador. Det ska finnas rutiner för att kontrollera att ytor är hela, släta och lätta att hålla rena. Det ska också framgå vad du gör om du upptäcker problem.

Ventilation

Skriv ner hur du kontrollerar att ventilationen fungerar som den ska. T.ex. ska det framgå när den senaste obligatoriska ventilationskontrollen (OVK) gjordes och när nästa kontroll ska ske. Det ska också framgå hur du sköter ventilationsanläggningen, t.ex. hur ofta ventilationskanalerna ska rensas och filtren ska bytas.

Du behöver beskriva hur du säkerställer att ventilationsflöden är tillräckliga för antalet personer som vistas i lokalen. Tilluftsflödet ska vara minst 7 liter/sekund per person med ett tillägg på 0,35 liter/sekund per kvadratmeter golvarea, enligt Folkhälso-myndighetens allmänna råd (FoHMS 2014:18).

Utrustning och rengöring

Du behöver ha instruktioner för drift, skötsel, kontroll och kalibrering av

rengöringsutrustning. Beskriv stegen i din rengöringsprocess och hur du försäkras dig om att du når rätt rengöringsgrad med tanke på vad dina verktyg ska användas till. Du behöver t.ex. beskriva vilka funktionstester du gör på exempelvis ultraljudsbad eller torrsterilisatorer.

Smittskydd och personlig hygien

Dokumentera hur du arbetar för att förhindra smittspridning. Skriv ner rutinerna för personlig hygien, t.ex. i vilka situationer du ska tvätta händerna, använda handdesinfektion och handskar. Hur och med vilket medel kundens hud eller slemhinnor ska desinficeras innan ingrepp. Ange även vilka regler som gäller vid sår, infektioner eller misstanke om annan smittorisk hos kunden eller personalen. Beskriv vilken information och vilka frågor kunden får före och efter en behandling.

Dokumentera hur du förbereder behandlingsplatsen före behandlingen och hur du arbetar för att undvika korskontamination via t.ex. desinfektionsmedel under behandlingen. Ange hur du hanterar smutsig utrustning och verktyg på ett säkert sätt inför rengöring.

Städning

Skriv ner vad som ska städas, hur ofta det ska ske och vem som ska utföra det. Glöm inte rengöring av textilier och svåråtkomlig inredning. Det ska även framgå hur städutrustningen ska göras ren och förvaras.

Kemiska produkter

Skriv ned hur du väljer, förvarar och hanterar kemikalier. Du ska ha aktuella säkerhetsdatablad för de kemikalier som innebär risker ur hälso- eller miljösynpunkt. Du kan få dessa från din leverantör. Du ska även ha en kemikalieförteckning med uppgifter om produktens namn, användningsområde, riskklassificering och i vilken omfattning du använder produkten.

Avfall

Dokumentera vilka typer av farligt avfall verksamheten har, hur du förvarar det och blir av med det. Smittförande avfall, som t.ex. stickande eller skärande material som varit i kontakt med kroppsvätskor, är farligt avfall. Stickande och skärande ska vara förpackat i en punktionssäker behållare som är märkt med farligt och stickande avfall.

Blodigt avfall som inte är stickande eller skärande, t.ex. bomullstussar och förband, ska packas i dubbla plastpåsar och kan lämnas som vanligt brännbart avfall.

Egenkontrollen ska också innehålla hur du källsorterar dina förpackningar (kartong, metall, glas och plast).

Utbildning

Egenkontrollen ska också innehålla en beskrivning av hur du ser till att ha tillräckliga kunskaper inom miljö, och hälso- och smittskydd. Dokumentera gärna vilka kurser du gått. Om du t.ex. har städpersonal är det viktigt att de har kunskap om smittskydd och risker för korskontaminering, dvs. hur smitta sprids från ett föremål till ett annat.

Risker i verksamheten

Du ska regelbundet undersöka och bedöma riskerna med verksamheten ur hälso- och miljösynpunkt. Som verksamhetsutövare måste du bl.a. identifiera situationer eller arbetsmoment där det finns en risk för spridning av allvarlig smitta och sedan förebygga så att smittspridning inte sker.

Genomför riskbedömningen i flera steg och dokumentera.

1. Identifiera vilka risker och faror för miljön och människors hälsa som kan finnas i din verksamhet.
2. Uppskatta riskernas storlek. Hur stor är sannolikheten att händelsen inträffar och hur stor bli konsekvensen?

3. Väg samman sannolikhet- och konsekvensbedömningen för att avgöra vilka risker som är allvarliga och inte. Allvarliga risker behöver åtgärdas snarast.
4. Ta fram en åtgärdsplan för de risker som inte åtgärdas omgående.
5. Följ upp åtgärderna.
6. Gör en ny riskbedömning.

Tatueringsfärger och smycken

Dokumentera hur du kontrollerar att de färger du använder har ett innehåll och en märkning som följer aktuellt regelverk. T.ex. finns det krav på att de inte får innehålla vissa förbjudna ämnen, att de ska levereras i behållare som bibehåller färgens sterilitet fram till dess den används och att de ska vara anmälda till Läkemedelsverkets produktregister. Beskriv hur du väljer att lämna skriftlig information till den som tatueras om innehållet och egenskaperna hos de färger som används.

Ange hur du försäkrar dig om att de smycken som är avsedda att användas i håll efter håltagning uppfyller de krav som ställs. T.ex. är gränsvärdet för hur mycket nickel som får läcka ut 0,2 µg/cm²/vecka för de delar av piercingsmycken som placeras inuti huden.

Information och lästips

Socialstyrelsen

Handbok om yrkesmässig hygienisk verksamhet – Piercing, tatuering, fotvård, massage m.m.

Piercing och tatuering – hälsorisker samt gällande lagar och regler

Socialstyrelsens allmänna råd om yrkesmässig hygienisk verksamhet (SOSFS 2006:4)

Läkemedelsverket

Förordning (2012:501) om tatueringsfärg

Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2012:25) om tatueringsfärger.